

Suriyeli Ortaokul Öğrencilerinin Geometri Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar: Hatay İli Örneği

The Problems of Syrian Secondary School Students in Geometry Teaching: The Case of Hatay Province

Erkan HİŞMİOĞULLARI¹, Süha YILMAZ²

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Başvuru Tarihi / Application Date: 07.08.2021

Kabul Tarihi / Accepted Date: 18.11.2021

Atf İçin / To Cite This Article: Hişmioğulları, E. ve Yılmaz, S. (2021). Suriyeli ortaokul öğrencilerinin geometri öğretiminde karşılaştıkları sorunlar: Hatay ili örneği. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (REFAD)*, 1(2), 54-70.

ÖZ: 2011 yılından beri yoğun bir şekilde göç alan ve geçici koruma kapsamında kendilerine birçok alanda yardım eli uzatılan Suriyeli sığınmacılar günümüzde ülkemizin neredeyse 81 iline dağılmış olsalar da yoğun olarak Hatay ilinde yaşıyor olmaları bu ilimizde eğitim öğretim alanında karşılaşılan sorunları belirleyebilmek açısından araştırmayı önemli hale getirmiştir. Bu çalışmanın temel amacı, Suriyeli ortaokul öğrencilerinin geometri öğretiminde karşılaştıkları sorunları Suriyeli öğrencilerin dersine giren öğretmenlerin görüşlerine başvurarak belirlemek, incelemek ve çözüm önerileri sunmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Hatay ilinde yer alan resmi ve devlet ortaokullarında görev yapan ve Suriyeli öğrencilerin dersine giren 32 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışma nitel bir araştırma olup bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanıp uzman görüşüne sunulan "Suriyeli Ortaokul Öğrencilerine Geometri Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu" isimli yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin ders süreci, materyal kullanımı, mevzuat ve aile iş birliği süreci ve eğitim öncesi hazırlık süreçleri ayrı ayrı ele alınmış olup öğretmenlere uygulanan görüşme formundan elde edilen bulgular ışığında birtakım değerlendirmeler yapılmıştır. Suriyeli öğrencilerin; eğitim öğretim ortamlarında özellikle dil ve iletişim problemleri yaşadıkları, geometri dersinde öğretimlerinin materyal kullanımı ile desteklenmesinin önemli olduğu, okul aile iş birliği konusunda ailelerin çocuklarını yeterince destekleyemedikleri ve Suriyeli öğrencilerin okula başlamadan önce bir hazırlık eğitimi almalarının gerekliliği bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Suriyeli mülteci/sığınmacı öğrenciler, eğitim sorunları, geometri öğretimi

¹ Uzman, MEB, Orcid ID: 0000-0003-4613-6635

² Prof. Dr, Dokuz Eylül Üniversitesi, suha.yilmazi@deu.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-8330-9403

ABSTRACT: Since 2011 and having been helped in many areas within the scope of temporary protection, the Syrian refugees, today, are densely populated in Hatay although distributed to almost 81 cities of our country, which make this study important in terms of identifying the issues encountered in the field of education in Hatay. The main purpose of this study is to identify, examine, and offer solutions to the problems Syrian secondary school students encounter in geometry teaching by consulting the teachers who lecture Syrian students. The study group of the research consists of 32 teachers who work in private and state secondary schools in the province of Hatay in the 2020/2021 academic year and lecture Syrian students. This study is a qualitative research and descriptive survey model was used in this study. As a data collection tool, a structured interview form named "Teacher Interview Form Regarding Problems Encountered in Teaching Geometry to Syrian Secondary School Students" prepared by the researcher and presented to expert opinion was used in this study. The data obtained from the structured interview form were evaluated using the content analysis method. Having been migrating intensively In the study, the students' lesson process material usage, the process of legislation and the family collaboration, and the process of pre-education preparation are discussed separately, and a set of evaluations are carried out in consideration of the findings obtained from the interview forms applied to the teachers. The results of this study show that the syrian students have especially language and communication problems in the educational environments; that it is important to support their geometry teaching with the use of materials; that the families are unable to adequately support their children in respect of school-family cooperation; and that it is essential for the syrian students to receive preparatory education before starting the school.

Keywords: *Syrian refugee/Asylum Seeker Students, Educational Problems, Geometry Teaching*

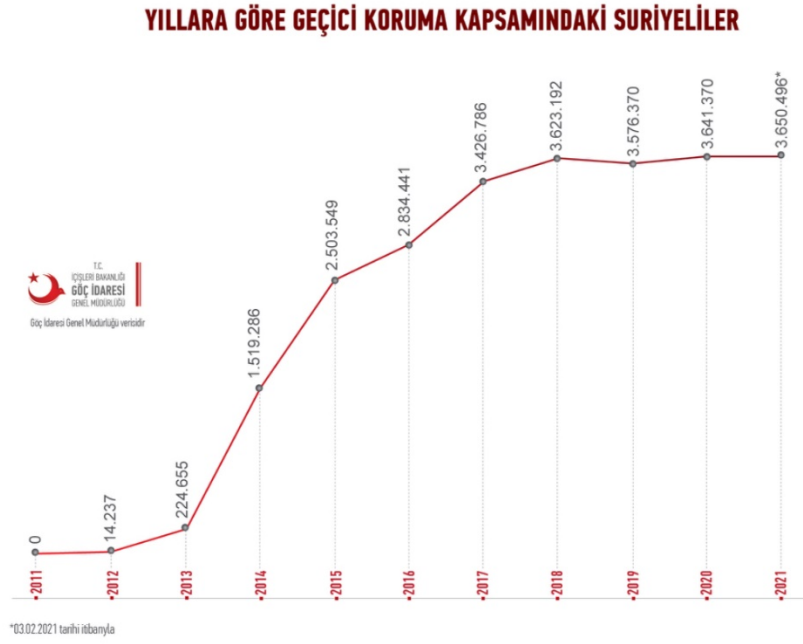
1. GİRİŞ

Her ne sebeple olursa olsun yaşadıkları toprakları tüm maneviyatıyla terk etmek zorunda kalan ailelerin çocukları göç ettikleri topraklarda uyum sorunları yaşamaktadırlar. Bilhassa çocukların ikinci aile ortamı olarak gördükleri okullarında sorun yaşamaları onlarda geleceğe dair telafisi olmayan kalıcı sorunlar oluşturmaktadır. Bu araştırma Suriyeli çocukların eğitim öğretim açısından yaşadıkları sorunları öğretmen görüşleri açısından incelemek ve çözüm önerileri belirlemek açısından önemli bulunmaktadır.

Göç, insanların karşılaştıkları olumlu ya da olumsuz nedenlerle zorunlu ya da gönüllü olarak yaşadıkları topraklardan başka topraklara doğru hareket etme davranışıdır. İnsanlar; daha rahat yaşam koşulları elde etmek için göç edebilirken bazı insanlar ise savaş, sürgün, doğal afet gibi zorunlu nedenlerden dolayı da göç edebilirler. Her yıl binlerce insan zorunlu nedenlerden dolayı göç etmek durumunda kalmaktadır. Ekici ve Tuncel (2015) göç kavramını; insanların kendilerince değer verdikleri varlıkların tümünü hissettikleri bağı zedelercesine terk etmeleri şeklinde tanımlamaktadır.

2011 yılının mart ayında Suriye’deki iç karışıklıkların artmasından bu yana Suriye vatandaşları ülkemize uluslararası koruma bulmak amacıyla gelmektedir. Türkiye Suriyelilere geçici koruma sağlamaktadır. Suriye ile tarihi değerler ve kültürel bağların yanı sıra sınır komşuluğu olan Türkiye, iç karışıklık ve savaştan kaçan milyonlarca Suriye vatandaşı için açık kapı politikası uygulamıştır.

Çeşitli literatürler incelendiğinde Suriyeli mültecilerin eğitim sorunlarını ele alan çeşitli araştırmalara rastlamak mümkündür. Sözelimi, Başar, Akan ve Çiftçi (2018) adlı çalışmalarında mülteci öğrencilerin okulda öğrenme sürecinde karşılaştıkları sorunlar araştırılmıştır. Mülteci öğrencilerin dil, iletişim, uyum ve tutum sorunları yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bulut, Kanat Soysal & Gülçiçek (2018) çalışmalarında Suriyeli öğrencilerin bulunduğu sınıflarda karşılaştıkları sorunları araştırmış ve Suriyeli öğrencilerin ağırlıklı olarak dil problemleri yaşadıkları ve buna bağlı olarak öğrenme sorunları yaşadıklarını belirlemiştir. Moralı (2018) çalışmasında, Suriyeli öğrencilere PICTES projesi kapsamında Türkçe öğreten öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar tespit edilmiş ve Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretirken karşılaşılan sorunların; çocukların duyuşsal özelliklerinden, dilden, kullanılan materyallerden, sınıf ortamı ve yönetiminden ve ayrıca aile ile olan koordinasyondan kaynaklandığı bulgularına ulaşılmıştır. Kiremit, Akpınar & Tüfekci Akcan (2018) yaptıkları çalışma sonucunda Suriyeli öğrencilerin dil ve iletişim problemi yaşadıkları ve sınıf arkadaşlarına uyum sorunu yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Yurdakul & Tok (2018) çalışmalarında Öğretmenlerin göçmen öğrencilerin karşılaştıkları sorunları belirlemek ve çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamışlardır. Bu çalışma sonucunda, öğretmenlerin göçmen öğrencilere olumlu yaklaşımlarının olduğu bulgusu ile öğrencilerin dil, kültürel ve duyuşsal sorunlarının olduğu bulgusu yer almıştır. Altıntaş (2018) araştırmasında Devlet okullarında öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin karşılaştıkları sorunları ele almıştır. Araştırma sonucunda Suriyeli öğrencilerin uyum sorunları olduğu bulgularına rastlanmış çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Şekil 1: Psikolojik Yardım Alma Tutumlarında Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerle İlgili Sayısal Veriler

Şekil 2: Geçici Koruma Karşısında Bulunan Suriyelilerin İlk 10 İle Göre Dağılımı[GİGM, 2021]

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) 03.02.2021 tarihli verilerine göre 2011'de başlayıp günümüze kadar süregelen Suriyeli göç hareketlerine göre ülkemizde geçici koruma altındaki Suriyeli sayısı giderek artmış ve 3.650.496 sayısına ulaşmıştır.

GİGM aynı tarihli sayısal verilerde neredeyse ülkemizin 81 ilinde bulunan Suriyelilerin ilk 10 ile göre dağılımları şekilde gibidir. Araştırmanın örneklemini oluşturan Hatay ilinde de 434.460 sığınmacı sayısı hiç de azımsanmayacak kadar fazladır. 1.628.894 nüfuslu Hatay ilinin 26.67% sini Suriyeliler oluşturmaktadır.

Şekil 3: AKFÖ'nün Faktör Çizgi Grafiği Geçici Barınma Merkezleri İçinde ve Dışında Kalan Suriyeliler

Şekil 3'ten görüldüğü üzere 3.650.496 Suriyelinin 58.481'i geçici barınma merkezlerinde kalırken 3.592.015'i geçici barınma merkezleri dışında kalmaktadır.

2. YÖNTEM

Suriyeli ortaokul öğrencilerine geometri öğretiminde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları ve öğretime yönelik öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Hatay ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda görev yapan 32 öğretmen oluşturmaktadır. Farklı okullarda görev yapan öğretmenlere araştırmacının Google Form yöntemi ile hazırlanmış olduğu "Suriyeli Ortaokul Öğrencilerine Geometri Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu" gönderilmiş ve alınan cevaplar arasından örneklemini en iyi temsil edeceği düşünülen 32 tanesinin cevapları incelenmiştir. Yapılan çalışma araştırma ve yayın etiğine uygun bir şekilde yürütülmüştür.

2.1. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışmada araştırmacı tarafından oluşturulan "Suriyeli Ortaokul Öğrencilerine Geometri Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu" kullanılmıştır. Araştırmada görüşme tekniğinin kullanılma amacı, öğretmenlerin formu cevaplandırırken gerekli yerlerde detaylı bilgiler ve örnekler vermelerinin istenmesi ve bazı sorularda yeterli açıklamalar yapılmasının sağlanmasıdır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır.

Araştırmanın amacı dikkate alınarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunun oluşturulması aşamasında Hatay'da farklı ortaokul kurumunda görev yapan 32 matematik öğretmeni ile uygulama için görüşmeler yapılmıştır. Hazırlanan görüşme formunun kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla beş alan uzmanının görüşleri alınarak uygulamaya hazır duruma getirilmiştir. Görüşme formu, öğretmenle ilgili kişisel bilgiler (adı soyadı, mesleki kıdemi, kaçınıcı sınıfı okuttuğu, mezun olduğu okul), ders, materyal, mevzuat ve aile iş birliği, hazırlık bölümlerinden oluşmaktadır.

2.1.1. Tasarım, Geliştirme, Uygulama Süreci

Araştırmacı tarafından hazırlanan sorular 5 uzman kişiye gönderilmiştir. Uzmanlar; akademisyenler ve yabancı uyruklu öğrencilere ders anlatan uzman öğretmenlerden oluşmaktadır. Uzmanlara gönderilen görüşme formunun, uzmanlar tarafından iyileştirilmeleri ve ilgili sorulardaki eksiklikler ve yanlışlar giderilerek düzeltilmeleri ayrıca sorulması uygun olmayan soruların kaldırılması yönünde görüş bildirerek yardımcı olunması hususunda destek istenmiştir. Uzman görüşüne istinaden alınan dönütler, düzeltilen sorular ve alınan görüşler çerçevesinde sorular son halini almıştır. Böylece 32 sorudan oluşan görüşme formu uzman görüşü sonunda 26 soruya düşürülerek, son şeklini almıştır. Günümüzde tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemi şartlarından dolayı görüşme formunun öğretmenlere yüz yüze uygulanamayacağı ve ilgili okullarda uzaktan eğitim yapan öğretmenlerin okullarda bulunmayacağı bilindiğinden formdaki sorular Google Form formatına dönüştürülerek ve gönüllü öğretmenlere görüşme formunun linki atılarak formu doldurmaları istenmiştir. Form; araştırmacının amacını, kendini tanıttığı, formu yanıtlayan öğretmenlerin bilgilerinin ve kimliklerinin hiçbir şekilde paylaşılmayacağını taahhüt ettiği başlangıç kısmı dışında 5 temel bölümden oluşmaktadır. Bölümler sırasıyla Kişisel Bilgiler, Ders, Materyal, Mevzuat ve Aile İş birliği, Hazırlık bölümlerinden oluşmaktadır. Katılımcıya formu doldurması ile ilgili bir süre sınırlaması konulmamıştır.

2.2. Verilerin Analizi

Çalışmada, Suriyeli Ortaokul Öğrencilerinin Geometri Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik hazırlanan Öğretmen Görüşme Formundan elde edilen veriler için, içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi elde edilen verilerin daha derinlemesine işlenmesini gerektirir (Yıldırım ve Şimşek,2008: 110). Öğretmenlerden elde edilen verileri kimliklerini açıklamadan sunabilmek ve karışıklığa sebebiyet vermemek için kodlama yapılmıştır. Araştırmacı verilerin analizini yaparken öğretmenlerden gelen formların her birine ayrı bir kod numarası vermiştir. Kod numaraları her bir öğretmen için 1'den 32 ye kadar olup Ö1, Ö2, Ö3, ... Ö32 şeklindedir. Görüşme formunda Ders başlığı altında toplam 10 soru, Materyal başlığı altında 8 soru, Mevzuat ve Aile İş birliği başlığı altında 4 soru ve son olarak Hazırlık başlığı altında 4 soru sorulmuş olup her başlık ve bu başlıklara ait soruların cevapları içerik analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Görüşme formlarından elde edilen veriler incelenip değerlendirilirken formdaki başlık ve sorulara uygun görüşlerden en kapsamlı olanlar ile sorunu en iyi temsil eden görüşler yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Görüşme formundan elde edilen veriler, içerik analizi sonucunda 4 ana başlığa ayrılmıştır. Bu başlıklardaki bulguları en iyi temsil edecek görüşler alınmıştır.

3.1. Öğretmenlerin Ders Anlatımı Sırasında Karşılaştıkları Sorunları Belirlemeye Yönelik Bulgular

Bu başlık altında toplam 10 tane soru sorulmuş olup, amaç; öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerin olduğu sınıflarda ders anlatırken karşılaştıkları sorunları belirlemeye ilişkin veriler elde etmektir.

Araştırmacı bu ana başlık altındaki ilk sorusu olan “Suriyeli öğrencilere geometri öğretirken ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?” şeklindeki genel kapsamlı sorusunu iletmiştir. Öğretmenlerin çoğu soruya benzer yanıtlar vermiş olup Suriyeli öğrencilerin olduğu sınıflarda dil ve iletişim problemleri yaşadıklarını ayrıca matematiksel terim ve kavramları aktarırken daha fazla zaman harcadıklarını ve bazen matematiksel kavramları aktarmakta zorlandıklarında betimleme yoluna gittiklerini ifade etmişlerdir. Hiç Türkçe bilmeyen öğrencilerinin olduğunu ifade eden Ö2 kodlu öğretmen sorunu şu şekilde açıklamıştır: “*Öğrencilerin geneli çok iyi Türkçe bilmedikleri için iletişim problemi yaşıyorum. Bu durum da dersin ilerlemesini yavaşlatıyor.*” Bu açıklamayı destekleyen Ö3 kodlu öğretmen sorunu “*Dil sorunu, bilgi düzeyinin üstüne çıkmaktadır.*” şeklinde cevaplamıştır. Ö6 kodlu öğretmen soruna farklı açıdan yaklaşmış ve Suriye’den yeni gelen öğrencileri için Suriye’deki eğitim sistemine göre matematik konularının geometri konularına göre önceki yıllarda anlatıldığını ve Suriyeli öğrencilere ilk elden geometri anlatmanın avantaj olduğunu fakat bunun karma sınıflarda zaman alıcı olduğunu

aktarmıştır. Öğretmenlerin çoğu genelde dil ve iletişim sorununun geometrik kavramları, analitik düşünmeyi ve yorum yapmayı öğretmede ciddi sorunlar teşkil ettiği için bazı konuların aktarımında ihmaller olduğu konusuna da değinmiştir. Bu soru ile ilgili bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Ö10 “Genelde kavramları anlamakta güçlük çekiyorlar. Bizimde ayrıntıya inme ya da kavram üzerinde duracak vaktimiz olmadığı için maalesef çoğu zaman göz ardı ediyoruz”

Ö17 “Dil konusunda sorun yaşadığım zamanlar oluyor. Zaten Türkçe biliyorsa diğer öğrencilerin yaşadığı sorunlara benzer sorunlar yaşıyorlar.”

Ö23 “Dil problemi yaşıyorum genel olarak Türkçe bilmedikleri için Arapça karşılıklarını öğrenmeye çalışmam da yeterli olmuyor”

Ö29 “Aslında geometri kısmındaki sorunumuz şöyle Türkçe bilmediği için konuyu anlatırken ne anladığını ne demek istediğinin farkında değil. Bundan dolayı oluşacak anlam sıkıntısı başlayınca her alanda zorlanıyorlar.”

Dil ve iletişim sorunları dışında ilk kez kendi yurtlarında okula gidip daha sonra Türkiye’deki okullarda eğitim öğretime devam eden öğrencilerin Türkçe öğretimde zorlandıkları ve kendi eğitim sistemlerindeki yazım kurallarından ve okuma şekillerinden kopamadıkları, Türkçe okuma yazma öğrenseler dahi kendi sistemleri ile karıştırdıkları gözlemlenmiştir. Ö13 kodlu öğretmen “Sayıları ters yazıyorlar ya da ters okuyorlar. Mesela ben 46 yazıyorum onlar 64 diye okuyorlar.” şeklinde cevap vermiştir. Ö24 kodlu öğretmenin de “Öğrencilerin en çok temel gerekli şeyleri bilmemeleri ve bazı sembollerin onlara farklı öğretilmiş olması. Arapçadan ve defteri soldan kullanmaya başlamalarından dolayı” şeklinde cevap vermesi bu durumu destekler niteliktedir.

Yapılan araştırmada Ders ana başlığı altında ikinci soru olan “Suriyeli öğrencilerinizin matematik ve geometri dersi için hazırbulunuşluk düzeylerini nasıl ölçüyorsunuz / anlıyorsunuz?” sorusu öğretmenlere yöneltildiğinde verilen cevapların benzerlik gösterdiği gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin dil ve iletişim sıkıntısı dışında Suriyeli öğrencilerin hazırbulunuşluklarını ölçmedeki yöntemlerinin genellikle Türk öğrencilerinden farklı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ö1 kodlu öğretmen “Öncelikle öğrencilere temel sorular sorarak başlıyorum. Daha sonra tüm sınıfa hazırbulunuşluk testlerini uyguluyorum. Arapça- Türkçe bilen öğrenciler sayesinde iletişim kuruyorum.” şeklinde cevap vermiştir. Ö32 kodlu öğretmen aynı soruya “Anlatacağım konuyu öğrenebilmeleri için temel oluşturan bilgilere sahip olup olmadıklarını onlara sorular sorarak anlıyorum, çoğu zaman temellerinin olmadığını görüyorum (zaten sınıftaki bütün öğrencilerin seviyeleri aynı sayılır) önce konuyu öğrenebilmeleri için gerekli kazanımları verip daha sonra esas kazanıma geliyorum. Bütün konuları olabildiğince basit anlatmaya çalışıyorum” şeklinde cevap vermiştir. Ö31 kodlu öğretmen ise “Görsel ve videolar ile anlatım yaparak ve dönüt bekliyorum. Bir sınıfta seviye belli olsa da mülteci öğrencilerimin her birinin seviyesi farklı ondan onlara özel ön test son test yapıyorum” şeklinde cevap vererek geometride somut yaşantı sağlamanın, materyal ve görsellemeyle öğretime destek sağlamanın önemini vurgulamıştır.

Görüşme formunda öğretmenlere “Öğrencilerinizi derse güdülemek ve onları motive etmek için neler yaparsınız?” sorusu sorulmuş ve elde edilen bulgularda öğretmenlerin çoğunun kendi deneyimleri doğrultusunda sınıfın atmosferine göre farklı etkinlikler yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Her sınıf düzeyinde olduğu kadar ortaokul öğrencilerinde de özellikle matematik ve geometri konuları öğretilirken motivasyon ve güdülenmenin sağlanmasının öğrenme açısından ne kadar önemli olduğu aşikardır. Diğer öğretmenlerden farklı olarak Ö7 kodlu öğretmen “Bildiğimiz birkaç kelime Arapça ile güdülemeye çalışıyoruz” şeklinde cevap vermiştir. Ö1 kodlu öğretmen ise “Öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde ders işlerim. Konuyla ilgili materyaller kullanırım. Gerekliğinde ayrı ayrı ilgilenir, onları anlamaya çalışır ve en önemlisi bunu hissettiririm.” şeklinde cevap vermiştir. Görüşme formunu dolduran öğretmenlerin cevaplarına bakıldığında farklı etkinlikler yapılsa da çoğunun öğrencileri güdülemek onları motive etmek adına yaptıklarının Türk öğrencilerden çok farklı olmadığı ve her öğretmence güdüleme yapmanın önemsendiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bazı öğretmenlerin öğrencileriyle matematikle ilgili oyunlar oynadığı bazılarının farklı sunum ve görsellerle öğrencilerin dikkatini konuya çektiği bazı öğretmenlerin ise konu ile ilgili ilginç videolar izleterek öğrencileri motive ettiği bulgular

arasındadır. Bazı öğretmenler sınıflarında azınlıkta olan Suriyeli öğrencilerin motivasyonunu dezavantajlı olduklarını düşünerek duygusal anlamda desteklediklerini ifade etmişlerdir. Ö25 kodlu öğretmenin “Onların hayatlarıyla ilgilendiğimi bireysel olarak onları kabul edip sevdiğimi gösterince hepsi bir süre sonra ilgisini gösteriyor zaten ilgiye o kadar muhtaçlar ki” şeklindeki cevabı bu düşünceyi destekler niteliktedir.

Yapılan araştırmada öğretmenlere “Geometrinin bir düşünme ve muhakeme sanatı olduğu düşünülürse öğrencilerinize kendilerine yabancı gelen bir konuda düşünmeyi öğretmenin zorlukları nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar; yabancı uyruklu öğrencilere bilmedikleri kavramları farklı bir dilde öğretmenin bilhassa soyut düşünmeyi, muhakeme etmeyi öğretmenin ne kadar zor olduğunu kanıtlar niteliktedir. Bu soruya cevap veren bazı öğretmenlerin verdikleri cevaplar şu şekildedir.

Ö1 kodlu öğretmen “Soyut kavramların hepsini somut hale dönüştürmek, şekilleri zihninde canlandırabilmek ve bunu öğrenciye aktarabilmek her zaman mümkün olmayabilir. Kısacası en büyük zorluk soyut kavramları aktarabilmektir. Öğrencilerin sorularda mantık yürütebilmeleri için kavram yanılıklarını ortadan kaldırmak gerekir ve konuya tamamen hâkim olması gerekir ki bir soru hakkında düşünebilsin.”

Ö2 kodlu öğretmen “Kendilerine yabancı gelen bir konuyu bildiklerinden yola çıkarak öğrenciler düşündürülür. Suriyeli öğrenciler hem temel bilgileri az olduğu için hem de dil sorunu olduğu için bu yöntemi yapmakta zorlanıyorum.”

Ö4 kodlu öğretmen “Maalesef bu çok zor bir durum. Üç boyutlu şekillerin olduğu ünitelerde özellikle tarif etmekte çok zorlanıyorum. Dil yeterli olsa belki durum daha farklı olabilirdi”

Ö5 kodlu öğretmen “Soyut düşünme becerisini kazandırmak için önce dil sorununu çözmek gerek”

Ö6 kodlu öğretmen “Yeni nesil soruları öğretmekte zorluk yaşıyoruz çünkü ezberci bir sistemden geliyoruz. Geometride de yeni nesil soru tarzı çok yönlü düşünmek önemli fakat asıl mesele bunu kavrayamamak.”

Ö18 kodlu öğretmen “Geometri matematiğe nazaran daha soyut bir ders. Öğrencinin hayal gücünü kullanması gerekir. Bu noktada zorluk başlıyor.”

Yapılan araştırmada Suriyeli öğrencilere ders anlatmada yaşanan zorlukların temelinde dil ve iletişim problemlerinin ağırlıkta olduğu bulgular arasındadır. Bazı öğretmenlerin verdikleri cevaplarda; öğrencileri düşünmeye yönlendirmenin zor olduğu, aynı zamanda Türkçe bilmeyen öğrenciler için bu durumun daha da zor bir hal aldığı ve bunun sonucu olarak öğrencilerde bakış açısı geliştirilmenin neredeyse olanaksız hale geldiği şeklinde verilere ulaşılmıştır.

Görüşme formunda öğretmenlere yöneltilen bir başka soru da “Suriyeli öğrencilerle geometrik şekiller konusunu nasıl işliyorsunuz? Örneklerle açıklar mısınız?” şeklindedir. Öğretmenlerin konuyu anlatırken kendilerine has yöntemleri olduğu gibi çoğu öğretmenin şekilleri gerek materyaller kullanarak gerek bilgisayar programları ve çeşitli görseller kullanarak somutlaştırdıkları ve bu şekilde aktardıkları forma verdikleri cevaplar arasındadır. Ö1 kodlu öğretmen “Günlük hayattan örnekler vererek işliyorum. Sınıfa somut örnekler getiriyorum ve pipetlerle, kibrit çöpleriyle, kartonlarla geometrik şekilleri öğrencilerimle birlikte yapıyorum.” şeklinde cevap vermiş Ö2 kodlu öğretmen de “Suriyeli öğrencilerimiz için görsellik önemli gündelik hayattan örneklerle, pano hazırlatarak, etkinlik üreterek dersi işliyorum. Örneğin bir üçgeni levha resmi göstererek, bir çemberi sınıfa hulahop getirerek anlatıyorum” cevabı ile desteklemiştir. Geometrik cisimler konusunda genellikle somut materyaller kullanan öğretmenlerin çizim seti kullanarak, üç boyutlu nesnelere derse girerek, öğrencileri okulun bahçesine çıkarıp somut nesnelere yaşantılar sağlayarak, akıllı tahtadan görsel bir video izleterek öğrettikleri öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasındadır. Ö22 kodlu öğretmen bu soruya “Geometrik şekilleri, öncelikle bilip bilmediklerini soruyorum. Sonra geometrik şekilleri akıllı tahtada gösterip Türkçe isimlerini öğretip defalarca tekrar ettirip önce Türkçe anlamlarını öğretiyorum. Geometrik şekillerle ilgili kazanımları anlatıp onlara geometrik şekilleri çizip kesmelerini ve arkalarına hangi geometrik şekil olduklarını ve özelliklerini yazmalarını istiyorum. Etkinliklerle daha iyi

pekiştirmelerini sağlamaya çalışıyorum.” şeklinde cevap vermiştir. Ayrıca ortaokul öğrencilerinde konunun zorluğu ve yaş gruplarına göre bazı öğrenmelerin oyun yardımıyla daha rahat öğrenilebileceğini düşünen Ö13 kodlu öğretmen *“Çeşitli etkinliklerle öğretiyorum örneğin çokgenleri anlatırken öğrencileri el ele tutuşturup hangi çokgeni oluşturduklarını ve temel elemanlarının neler olduğunu soruyorum ya da materyallerden yararlanıyorum.”* şeklinde cevap vermiştir.

Görüşme formunda yer alan *“Suriyeli öğrencilere geometride temel kavramları nasıl işliyorsunuz?”* sorusuna öğretmenlerin benzer cevaplar verdiği ve geometride temel kavramların öğretiminde somut şekil ve nesnelerin büyük rol oynadığı bulguları ağırlık kazanmıştır. Ö20 kodlu öğretmen *“Temel kavramları bilip bilmediklerini soruyorum. Sonra onlara görsellerini çizip Türkçe isimlerini öncelikle öğrenmelerini sağlıyorum. Daha sonra onlarla temel kavramları pekiştirmeleri için oyun oynuyoruz. Etkinliklerle pekiştirmelerini sağlıyorum.”* şeklindeki cevabıyla diğer öğretmenlerin verdikleri cevapları destekler niteliktedir. Bazı öğretmenlerin geometride temel kavramları; atılan şut, başlangıç ve bitiş adresleri belli olan yollar, kayan yıldızlar, ufuk çizgisi gibi daha somut ve orijinal örneklerle aktardığı dile getirilmiştir.

Araştırmacı; öğretmenlere Suriyeli öğrencilere geometri sorusu üzerinde düşünürken nasıl bir algoritma izledikleri sorusunu yönelttiğinde aldığı cevapların genellikle olması gereken ve Türk öğrencilerden farklı olmayan yöntemler olduğunu dile getirmişlerdir. Bu soruya cevap veren Ö13 kodlu öğretmenin *“Problemi düzgün bir şekilde anlama, kendi cümleleriyle ifade etme, verilenleri ve istenenleri söyleme ve yazma çözüme ilişkin metot geliştirme ve problemi çözme basamaklarını kullanıyorum.”* şeklindeki cevabı bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Görüşme formunda öğretmenlere yöneltilen bir başka soru da *“Öğrencilerinizin ders süresi boyunca dikkatlerini çekmeyi ve bu durumu sürdürmeyi nasıl sağlıyorsunuz?”* şeklindedir. Ö1 kodlu öğretmen *“Bazen öğrencilerin ilgisini çekecek konuyla ilgili oyunlar oynuyoruz. Materyaller getirerek ilgilerini çekiyorum. Zaman zaman sorular sorup sohbet ediyorum, özellikle son saatlerde onları anlamaya çalışıyorum ve dersi parçalara bölüyorum.”* şeklinde cevap vermiştir. Diğer öğretmenlerin de verdikleri cevaplar bu cevabı destekler niteliktedir. Ö9 kodlu öğretmenin *“Anlatım yöntemimi değiştiriyorum, video ve web araçlarından faydalaniyorum.”* şeklindeki cevabı öğrencilerin dikkatlerini ders süresi boyunca sağlamayı sürdürmede etkili olan bir başka önemli yöntemi kullandığını ifade etmiştir. Ayrıca iyi bir ders planı yapmanın ve zaman yönetimini etkili kullanmanın da önemli olduğunu dile getiren Ö13 kodlu öğretmen *“İyi bir planlama ve derste bütünlüğü sağlama dikkati sürdürmede etkili oluyor. Ayrıca konu ile ilgili görseller paylaşarak, ilginç sorular sorarak, konu ile ilgili materyaller kullanarak dikkati sürdürmeyi sağlıyorum.”* şeklinde cevap vermiştir.

Ders ana başlığı altında öğretmenlere yöneltilen sorulardan bir tanesi de *“Suriyeli öğrencilerinize soru sorduğunuzda ne tip geribildirimler alıyorsunuz? Aldığınız dönütler dersin sürekliliği konusunda yeterli oluyor mu?”* şeklindedir. Verilen cevaplardan anlaşılacağı üzere Suriyeli öğrencilerin derse çok fazla katılım göstermediği, soruların çoğunu anlamadıkları, cevap vermeye çekindikleri, cevabı bilseler bile ifade etmekte zorlandıkları ve genelde cevap veren öğrencilerin tek kelimelik cevaplar verdikleri bulgularına rastlanılmıştır.

Suriyeli öğrencilere verilen ödevler, ödevleri yapıp yapmadıkları konusundaki dönütler ve ödev yapmaları konusunda nasıl bir yol izlendiği ile ilgili öğretmenlere yöneltilen soruda Ö2 kodlu öğretmen *“Ödev veriyorum. Kimisinin okuması zayıf olduğu için okuma ödevi veriyorum. Kimisi çarpım tablosu bilmediği için çarpım tablosu ezberlemesi için ödev veriyorum. Araştırma ödevleri, 4-5 gruplara ayırarak oyun bulmalarını istiyorum. Ödev yapmadıklarında okulumuzda Suriyeli yardımcı öğretmenler var iletişimin daha iyi olabilmesi için onlardan yardım alıyorum.”* şeklinde cevap vermiştir. Ö18 kodlu öğretmen *“Seviyelerine göre ödevler veriyorum genellikle yapıyorlar ödev yapmadıklarında sebebini öğreniyorum sebebi eğer konunun yeterince anlaşılammış olması ise konuyu kısaca biraz tekrar edip tekrar ödevlendirme yapıyorum başka sebepler varsa ona göre bir yol izliyorum”* şeklinde cevap vermiştir. Genel olarak öğretmenlerin Suriyeli öğrencilere ödev verme konusunda diğer öğrencilerden farklı davrandıkları gözlemlenmiştir. Suriyeli öğrencilere verilen ödevler genellikle geçmiş konuları

hatırlatmak, yeni konulara zemin sağlayıcı temel konuları öğretmek ve öğrenilen konuları pekiştirmek amaçlı daha basit konulardan oluşmaktadır.

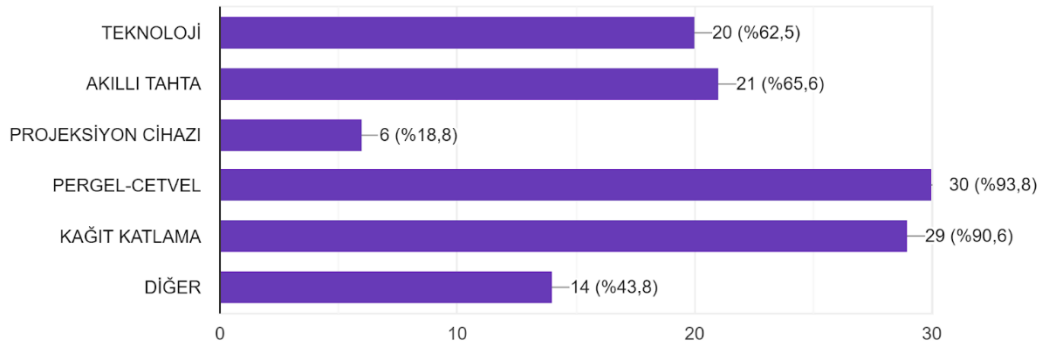
3.2.Öğretmenlerin Ders Anlatımı Sırasında Kullandıkları Materyallerin Öneme İlişkin Bulgular

Geometri öğretiminde materyal kullanmak dersin somutlaştırılması ve daha kalıcı öğrenmeler sağlama açısından önemlidir. Özellikle de yabancı uyruklu öğrencilere geometri öğretiminde materyal kullanımı daha da önem kazanmaktadır.

Yapılan araştırmada öğretmenlere geometri dersinin öğretiminde materyal kullanıp kullanmadıkları sorulduğunda tamamının materyal kullandığı belirtilmiştir.

Geometri dersinde hangi materyalleri kullanırsınız?

32 yanıt

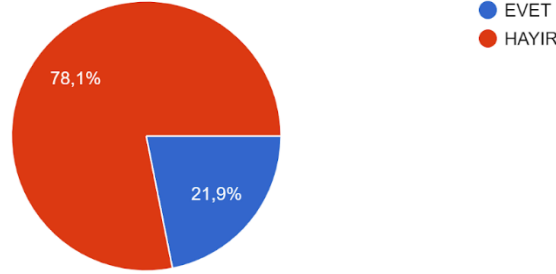

Şekil 4: Suriyeli Öğrencilerin Dersine Giren Öğretmenlerin Öğretimde Kullandıkları Materyallerin Dağılımı

Görüşme formunda öğretmenlerden kullandıkları materyallerden bazılarını belirtmeleri istenmiştir. Yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere teknoloji, akıllı tahta, projeksiyon cihazı, pergel-cetvel, kâğıt katlama ve bunların yanında kendilerinin de ayrıca belirtmiş oldukları birçok materyalin matematik ve geometri öğretiminde kullanıldığı bulgular arasındadır. Kendilerine bu sorunun yöneltildiği öğretmenler arasında en yaygın materyalin pergel ve cetvel olduğu en az kullanılanın ise projeksiyon cihazı olduğu gözlemlenmiştir.

Görüşme formunda öğretmenlere, kullandıkları materyallerin İngilizce veya Arapça karşılıklarını bilip bilmedikleri sorulduğunda, neredeyse %80 inin materyallerin isimlerinin başka dilde karşılıklarını bilmedikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Kullandığınız materyallerin İngilizce ya da Arapçasını biliyor musunuz?
32 yanıt

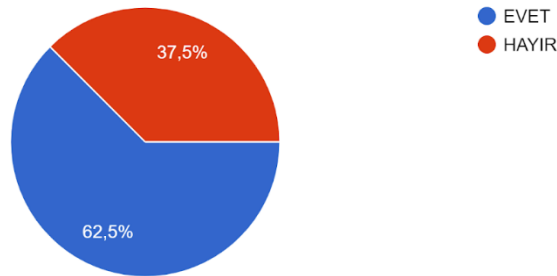

Şekil 5: Suriyeli Öğrencilerin Dersine Giren Öğretmenlerin Öğretimde Kullandıkları Materyallerin Yabancı Dildeki Karşılığının Bilinme Durumunu Gösteren Dağılım

Literatürde materyal kullanımının birçok derste faydalı olduğu bilinmektedir. Materyal kullanımının matematik ve geometri derslerinin en önemli ögesi olduğu da bilinmektedir. Görüşme formunda öğretmenlere yöneltilen “Suriyeli öğrencilere geometri öğretiminde materyal kullanmak etkili midir? Neden?” sorusunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun materyal kullanımının sadece yabancı uyruklu öğrencilerin değil tüm öğrenciler için önemli olduğu bulgusu yer almaktadır. Ö9 kodlu öğretmen “Sadece Suriyelilerin değil tüm öğrencilerin geometri öğretiminde materyal önemlidir.” Şeklinde cevap vermiştir. Ö17 kodlu öğretmenin bu soruya verdiği “Evet etkilidir çünkü materyallerle konu daha çok görselleştiriliyor bu da öğrencilerin konuyu daha etkili öğrenmelerine katkı sağlıyor” şeklindeki yanıtı diğer öğretmenlerce de desteklenmektedir. Ayrıca Ö32 kodlu öğretmen, dil problemi yaşayan yabancı uyruklu öğrencilerin görsel materyaller yardımıyla zihinlerinde daha doğru şekiller oluşturabileceğini belirtmiştir.

Görüşme formunda öğretmenlere sınıflarında akıllı tahta olup olmadığı sorulmuş ve 32 öğretmenden 20 sinin sınıfında akıllı tahta olduğu 12 sinin ise sınıfında akıllı tahta olmadığı bulgusuna rastlanmıştır.

Sınıfınızda akıllı tahta var mı?
32 yanıt

Şekil 6: Suriyeli Öğrencilerin Dersine Giren Öğretmenlerin Sınıflarındaki Akıllı Tahta Durumunu Gösteren Dağılım

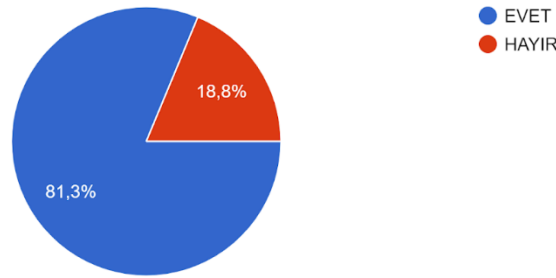
Araştırmada öğretmenlerin akıllı tahtayı geometri öğretiminde aktif olarak kullandığı bulgusu elde edilmiştir. Görüşme formuna cevap veren öğretmenler geometri öğretiminde akıllı tahtadaki oyun ve videolardan sıkça yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunun akıllı tahtadaki dinamik yazılımlardan sıkça yararlandığı; geometrik şekillerin çizimleri konusunda ve üç boyutlu ortamda geometrik şekilleri döndürerek öğrencilerdeki uzamsal algıları daha rahat geliştirebildikleri verilen cevaplar arasındadır. Akıllı tahta kullanma olanağı olan öğretmenler internet yardımıyla birçok eğitim platformundan da faydalanabildiğini ve akıllı kitaplara daha rahat erişim sağlayarak daha geniş bir soru çözüm havuzuna ulaşabildiklerini belirtmişlerdir.

“Akıllı tahtadaki görsel ve işitsel içeriklerin geometri öğretiminde faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna tüm öğretmenlerin yanıtı faydalı olduğu yönündedir. Öğretmenlere “Geometri öğretiminde bilgisayar destekli programlar kullanıyor musunuz? Cevabınız evet ise hangi programları kullanıyorsunuz?” şeklinde soru sorulmuştur. Akıllı tahtayı özellikle de geometri öğretiminde aktif olarak kullanan öğretmenlerin çoğu birçok konuda kendilerine yardımcı olan dinamik yazılım programı kullandıklarını ifade etmişlerdir.

3.3. Suriyeli Öğrencilerin Olduğu Okullarda Mevzuat ve Aile İş Birliği Konusunda Öğretmenlerin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmada öğretmenlere “Türk öğrencilerden farklı olarak Suriyeli öğrencileriniz için ayrı bir matematik-geometri öğretim programı kullanıyor musunuz?” sorusu yöneltilmiş olup neredeyse öğretmenlerin tamamı Suriyeli öğrenciler için Türk öğrencilerden farklı bir öğretim programı uygulamadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca Suriyeli öğrencilerin derse devam konusunda özen gösterip göstermedikleri sorulduğunda; çoğu öğretmenin, özen gösterdikleri konusunda görüş bildirdiği gözlemlenmiştir.

Öğrencileriniz derse devam konusunda özen gösteriyorlar mı?
32 yanıt

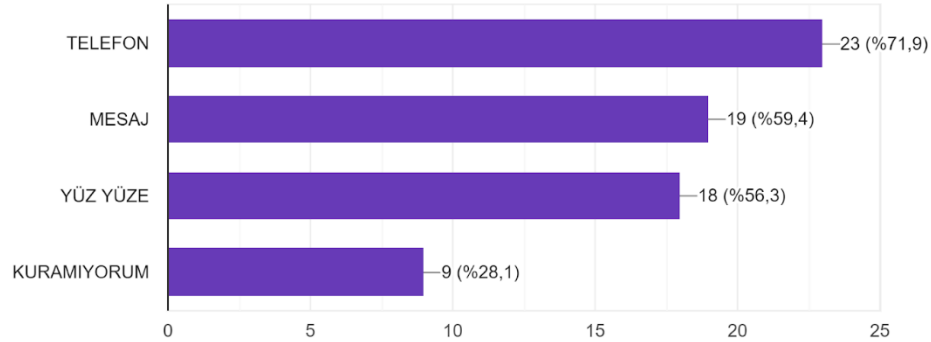

Şekil 7: Suriyeli Öğrencilerin Dersine Giren Öğretmenlerin Sınıflarındaki Öğrencilerin Derse Devam Durumunu Gösteren Dağılım

Yapılan araştırmada öğrencileri derse devam konusunda özen göstermeyen öğretmenlere bu durumun nedeni sorulduğunda Suriyeli öğrencilerin derse devam konusunda diğer öğrencilere göre belirgin farklar olmadığı bulgusuna rastlanmıştır.

Görüşme formunda öğretmenlere Suriyeli öğrencilerin aileleri ile nasıl iletişim kurdukları sorulmuştur. Bu soruya cevap veren öğretmenlerin çoğunun telefonla iletişim kurduğu fakat bir kısmının ise hiçbir şekilde iletişim kurmadığı bulgularına rastlanmıştır.

Öğrencilerinizin aileleri ile nasıl iletişim kuruyorsunuz?
32 yanıt

Şekil 8: Öğretmenlerin Suriyeli Öğrencilerin Aileleri ile İletişim Kurma Yöntemini Gösteren Dağılım

Görüşme yapılan öğretmenlerin bir kısmı iletişim kuramadıkları öğrencilerin ailelerini okula çağırarak tercüme yoluyla ve ancak yüz yüze iletişim kurabildiklerini ifade etmiştir. Öğrencilerine mesaj yoluyla ulaşabilen bazı öğretmenler ise sınıfça kurulan mesaj gruplarına toplu mesajlar atılarak kurulan iletişimin Suriyeli çocuklarca anlaşıldığından emin olmadıklarını söylemişlerdir.

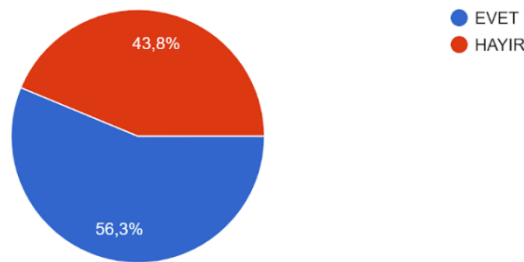
Görüşme formunda öğretmenlere “Suriyeli öğrencilere not verme ve sınıf geçirme konusunda izlenen yol, diğer öğrenciler için izlenen yoldan farklı mıdır?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin çoğu öğrencilere not verme ve sınıf geçirme konusunda izlenen yolun diğer öğrencilerden farklı olmadığını ifade etmiştir.

3.4. Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Hazırlık Süreçlerine İlişkin Bulgular

Bu ana başlık altında Suriyeli öğrencilerin bulunduğu sınıflarda ders anlatılırken dil ve iletişim konularında bir hazırlık eğitimi alınmasının gerekliliği hem öğretmen hem de öğrenci açısından araştırılmıştır.

Öğretmenlere görüşme formunda “Suriyeli öğrencilere ders anlatabilmek için öğretmenlerin dil ve iletişim konusunda bir hazırlık eğitimi alması gerektiğini düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin yarısından fazlası bir eğitim alınmasının gerekliliğini ifade etmişlerdir.

Suriyeli öğrencilere ders anlatabilmek için öğretmenlerin dil ve iletişim konusunda bir hazırlık eğitimi alması gerektiğini düşünüyor musunuz?
32 yanıt

Şekil 9: Suriyeli Öğrencilerin Dersine Giren Öğretmenlerin Hazırlık Eğitimi Almalarının Gerekliliği İle İlgili Görüşlerini Gösteren Dağılım

Dil ve iletişim konusunda eğitim alınmasının gerekliliğine inanan bazı öğretmenler düşüncelerini şu cümlelerle açıklamışlardır.

Ö4 kodlu öğretmen: “Dil anlaşmayı ve duygu aktarımını kolaylaştırıyor.”

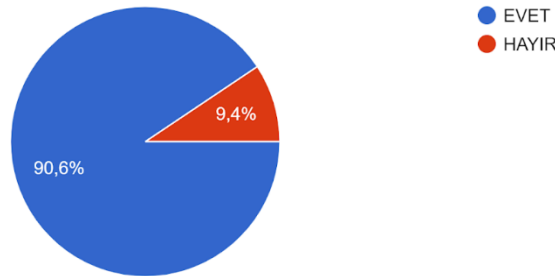
Ö8 kodlu öğretmen: “Çünkü dersin kazanımlarını anlayabilmek için en azında temel kavramların karşılığı olan Arapça kelimelerin anlamlarını bilmekte fayda vardır”

Ö12 kodlu öğretmen: “Orta düzeyde Arapça eğitimi alınabilir, ben bazen öğrendiğim Arapça kelimeleri derste kullanıyorum çocukların hoşuna gidiyor ve derse ilgileri artıyor.”

Bu açıklamaların aksine hazırlık eğitimini öğretmenlerin değil de öğrencilerin alması gerektiğini düşünen öğretmenlerin verdikleri eleştirel cevaplar da bulgular arasındadır. Ö2 kodlu öğretmen “Hazırlık eğitimini bence Suriyeli öğrenciler almalı diye düşünüyorum. Öğrenciler Türkçe öğrendikten sonra seviyelerine göre sınıflara dağıtılmalı. Bu şekilde iletişim problemi yaşanıyor, derslerin ilerlemesi zorlaşıyor, zaman kaybı yaşanıyor ve diğer öğrenciler de bu durumdan olumsuz etkileniyor.” şeklinde cevap vermiştir. Ayrıca öğretmenlerin değil de öğrencilerin dil ve iletişim için hazırlık eğitimi alması gerektiğini ifade eden Ö10 kodlu öğretmen görüşünü “Ben öğrencilerin Türkçe öğrenmesi gerektiğini düşünüyorum. Türk eğitim sistemi içerisinde de Arapça öğrenmek zorunda olmadığımı düşünüyorum.” sözleriyle aktarmıştır.

Öğretmenlere görüşme formunda, Suriyeli öğrencilerin okula başlamadan önce dil ve iletişim konusunda bir hazırlık eğitimi almalarının gerekliliği sorusu yöneltildiğinde neredeyse tamamına yakınının hazırlık eğitimi almaları gerektiği görüşünü savundukları bulgusuna rastlanmıştır.

Suriyeli öğrencilerin ortaokula başlamadan önce bir hazırlık eğitimi alması gerektiğini düşünüyor musunuz?
32 yanıt

Şekil 10: Suriyeli Öğrencilerin Hazırlık Eğitimi Almalarının Gerekliliği İle İlgili Öğretmen Görüşlerini Gösteren Dağılım

Ö1 kodlu öğretmen düşüncesini “Öğrenciler Türkçe biliyorsa gerekli olduğunu düşünmüyorum. Fakat bilmiyorsa kesinlikle almalılar. İletişim probleminin olmaması, derslerin işlenmesinde aksaklıkların olmaması, arkadaşlık ilişkilerinin daha kolay kurulması, sınıfa kolayca adapte olmaları için hazırlık eğitimi almalılar.” cümleleriyle açıklamıştır.

Dersin etkili ve akıcı işlenmesi, matematiksel muhakemelerin daha rahat kurulması, öğrencilerin sınıfa uyum sağlamaları ve anlatılan konuların hazırbulunuşluk düzeylerinin artması gibi nedenlerle öğretmenler öğrencilerin dil ve iletişim konusunda hazırlık eğitimi anlamaları gerektiğini savunmuşlardır. Ö11 kodlu öğretmenin “Suriyeli öğrencilerimiz akranları ve öğretmenleri ile ciddi iletişim sıkıntısı çekmektedir. Bu iletişim sıkıntısı derslere de doğal olarak yansımaktadır. Öğrencilerimiz söylenenleri ve anlatılanları anlamakta ciddi anlamda zorluk yaşıyorlar. Bu nedenle ortaokula başlamadan önce iyi bir dil eğitimi almaları gerektiğini düşünüyorum” şeklindeki cevabı bunu destekler niteliktedir. Suriyeli öğrencilerin hazırlık eğitimi almalarının gerekli olmadığını düşünen

Ö12 kodlu öğretmen görüşünü “*Hayır. İyi bir ilkokul eğitimi ile onlar da diğer öğrencilerin seviyesinde olabilir hatta Türk öğrencilerden daha güzel Türkçe konuşan Suriyeli öğrenciler ile de karşılaşıyorum.*” şeklinde açıklamıştır.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Tartışma ve Sonuçlar

Bu çalışmanın amacı, Suriyeli ortaokul öğrencilerinin geometri öğretiminde karşılaştıkları sorunları öğretmen görüşleri açısından belirlemektir. Bu araştırmanın çalışma grubu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Hatay ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi devlet ortaokullarında görev yapan 32 ilköğretim matematik öğretmeni oluşturmaktadır. Bu çalışma nitel bir araştırma olup araştırma görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu çalışmada öğretmenlere araştırmacı tarafından hazırlanıp uzman görüşüne sunulan “Suriyeli Ortaokul Öğrencilerine Geometri Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Öğretmen Görüşme Formu” başlıklı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formundan elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Suriyeli ortaokul öğrencilere geometri öğretiminde ders anlatım sırasında karşılaştıkları sorunlar hakkında öğretmenlerin görüşlerini derinlemesine belirlemeye yönelik bu araştırma sonuçlarına göre genel olarak öğretmenlerin sorunlara ilişkin ilişkin benzer bir yaklaşım içinde oldukları görülmüştür. Bu bulgu Başar vd. (2018)), Morali (2018), Oğraş (2019), Yurdakul vd. (2018) ve Altıntaş (2018’in çalışmaları ile paralellik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere göre, ders anlatım sırasında kullanılan materyallerin önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmada öğretmen görüşlerinde, materyal kullanımının özellikle de matematik ve geometri konularının öğretiminde daha da önemli olduğu belirtilmiştir. Çalışmada yapılan görüşmelerde, materyal kullanımının, Türkçe dilini tam olarak bilmeyen yabancı uyruklu öğrenciler için özellikle soyut derslerin kısmen somut hale getirilmesi ve kavramların görsel halde öğretilmesi açısından yararlı bulunduğu belirtilmiştir. Bu bulgu, Morali (2018; Koştur vd. (2017; Özdaş, Cırtı Karaağaç vd. (2019))’in yaptıkları araştırmalarla benzerlik göstermektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyonu kısmen eksikler içerse de bu durumun şartlara uygun olarak iyileştirildiği görülmektedir. Fakat öğretmenlerle yapılan görüşmede, Suriyeli ailelerinin içinde buldukları zor ekonomik koşullar nedeniyle çocuklarına eğitim-öğretim ortamında çok fazla destek olamadıkları görülmektedir. Öğretmenler görüşme formunda, aileler çocuklarına destek olmak isteseler bile akademik olarak yeterli olmadıklarından çocukların okuldaki dersleri konusunda destek olamadıklarını ifade etmişlerdir. Başar vd. (2018); Morali (2018); Uzun vd. (2019); Kardeş vd. (2018); Başar vd. (2018) çalışmalarının bu yaptığımız çalışmadan elde edilen bulguların ve sonuçların örtüştüğü görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu görüşüne göre, Suriyeli öğrencilerin eğitim-öğretime başlamadan önce veya eğitim süreci içerisinde mutlaka bir hazırlık ve uyum eğitimi almaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Yaptığımız araştırmaya benzer olarak, Bulut vd. (2018) çalışmasında mülteci öğrencilerin Türkiye’de kaliteli eğitim almaları için milli eğitim bakanlığının birçok çalışmasının olduğu bunların başında öğretmenlere hizmeti içi eğitim vermek ve mülteci öğrencilere Türkçe öğretmek olduğu sonuçları yer almak olduğu tespit etmiştir. Mülteci öğrencilerin öğrenme öğretme süreçlerindeki en büyük sorunun dil sorunu olduğu anlaşılmıştır. Dil problemi yaşayan öğrencilerin öğrenme ve öğrenmeye bağlı olarak yaşadıkları sorunlara öğretmenlerin yoğun çabalar göstermelerine rağmen yetersiz kaldıkları tespit edilmiştir. Bu temel sorunların sonucu olarak hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin bir hazırlık eğitimi almaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Cırtı Karaağaç vd. (2019) çalışmasında Suriyeli öğrencilerin sınıf ortamına uyum, kişisel bakım ve derse karşı sorumluluk gibi davranışlarının iyi düzeyde olduğunu ve öğrencilerin sınıfa uyum konusunda çaba gösterdikleri bulgusuna ulaşmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgu ve sonuçlar yaptığımız çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Göktuna vd. (2017) çalışmalarında Suriyeli öğrencilere eğitim ve öğretim açısından verilen desteğin yetersiz olduğu bulgusu yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin

akranlarıncı dışlandığı da tespit edilmiştir. Suriyeli öğrencilerin birçok alanda eğitilmesi gerekliliği bulgular arasındadır. Bu bulgular, çalışmamızdaki elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir.

4.2.Öneriler

Yabancı öğrenciler Türk okullarında eğitim-öğretime başlamadan önce bir hazırlık eğitimi alabilirler. Hazırlık eğitiminin büyük bir bölümünde dil ve iletişim eğitimine yer verilmelidir.

Yabancı öğrencilerin savaş ortamından kaçıp geldikleri düşünöldüğünde henüz küçük yaşlarda oldukları da göz önüne alınırsa yaşadıkları sorunların sadece eğitim öğretim ile ilgili olmayabileceği için geniş kapsamlı rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti almaları ve takip edilmeleri sağlanabilir.

Yabancı uyruklu öğrencilere Matematik ve Geometri dersi gibi soyut içerikli ve muhakeme gerektiren derslerin öğretiminde bir ön hazırlık eğitimi verilmesi ya da hazırbulunuşluk düzeylerinin tespit edilip öğretim buna göre şekillendirilmesi sağlanabilir.

Geometri öğretiminde materyal kullanımı artırılarak dersin somut hale getirilmesi ve Türkçe karşılığı bilinmeyen kavramların öğretilmesinin kolaylaştırılması sağlanabilir.

Yabancı öğrencilerin okula kabulü ve buldukları sınıf seviyesine karar verilmesi gibi hususları içeren mevzuatlar gözden geçirilip iyileştirilebilir.

Yabancı öğrencilerin okul aile iş birliği kapsamında aileleri ile iletişim kurulması ve ailelerine de okulla ilgili rehberlik hizmeti verilmesi sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Akçalı, H. (2019). Balıkesir’de ilk ve ortaokula devam eden mülteci ve sığınmacı çocukların eğitim problemleri Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Altıntaş, M. E. (2018). DKAB öğretmenlerine göre Suriyeli çocukların devlet okullarında karşılaştıkları sorunlar (nitel bir araştırma). *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 18(2), 469-499.
- Ayhan, G. G. (2006). İlköğretim II. kademedeki matematik öğretmenlerinin matematik öğretimiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar. Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Baki, A. (2014). Kuramdan uygulamaya matematik eğitimi: matematik felsefesi, matematik tarihi, özel öğretim yöntemleri, ölçme ve değerlendirme. İstanbul: Harf Yayınlar.
- Başar, M., Durdağı, A. K. A. N., & Çiftçi, M. (2018). Mülteci öğrencilerin bulunduğu sınıflarda öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(5), 1571-1578.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi.
- Berkant, H. G., & Çadırlı, G. (2019). Ortaokul öğrencilerinin geometri öz-yeterlik inançlarının ve geometrik düşünme becerilerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 6(3), 29-52
- Ekici, S., & Tuncel, G. (2015). Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 9-22.
- Er, G. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Van Hiele Geometri Düşünme Düzeylerinin ve Geometriye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Doktora tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (İlköğretim).
- Erdem, C. (2017). Sınıfında Mülteci Öğrenci Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Öğretimsel Sorunlar Ve Çözümüne Dair Önerileri. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-42.
- Erdil, B. (2019). Göç ve Mülteci Hareketlerinin Türkiye’nin Göç Politikalarına Etkileri. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 71-86.
- Kamil, A. R. I., Çavuş, H., & Sağlık, N. (2010). İlköğretim 6. sınıflarda geometrik kavramların öğretiminde etkinlik temelli öğrenimin öğrenci başarısına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(27), 99-112
- Karaağaç, F. C., & Güvenç, H. (2019). Resmi ilkokullara devam eden Suriyeli mülteci öğrencilerin eğitim sorunları. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 530-568.
- Kardeş, S., & Akman, B. (2018). Suriyeli sığınmacıların eğitimine yönelik öğretmen görüşleri. *Elementary Education Online*, 17(3).
- Paksu, A. D. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının geometri hazırbulunmuşlukları, düşünme düzeyleri, geometriye karşı özyeterlikleri ve tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 203-218.
- Paksu, A. D. (2016). Van Hiele geometrik düşünme düzeyleri. E. Bingölbali, S. Arslan, İ. Ö. Zembat (Ed.).
- Sağlam, H. İ., & Kanbur, N. İ. (2017). Sınıf öğretmenlerinin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 310-323.
- Sarı, D. (2012). Somut modellerle destekli dönüşümler geometrisi öğretiminin sekizinci sınıf öğrencilerinin geometriye yönelik tutumuna ve uzamsal düşüncelerine etkisinin araştırılması. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tanrıkulu, F. (2017). Türkiye’de yaşayan Suriyeli çocukların eğitim sorunu ve çözüm önerileri. *Liberal Düşünce Dergisi*, (86), 127-144.
- Tiryaki, E. N., & Oğraş, İ. Türkçe Dersinin Suriyeli Öğrencilere Öğretim Sürecine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(4), 1581-1601
- Uzun, Z. B. (2019). Ortaokul öğrencilerinin geometrik düşünme düzeyleri, uzamsal yetenekleri ve geometriye yönelik tutumları. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Zeybek, A. (2019). Ortaokul öğrencilerinin geometrik düşünme düzeyleri ve geometri öğrenme alanına ilişkin öğretmen görüşleri. Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.